

AÑO I

PALMA 19 DE DICIEMBRE DE 1897

NÚM. 46

LA VEU DEL DESERT

I

DIU Sant Lluch que l'any 15 del govern de Tiberi Cessar, essent Procurador de la Judea Pons Pilat... y Pontífices Anás y Caifás, el Señor parlá á Juan fiy de Zacarias, (*qui estava*) en el desèrt. Y venqué per tota la regió (*que travessava*) el riu Jordá, predicant bautisme y penitencia, per la remissió dels pecats. Segons estava escrit en lo llibre d' Isaías Profeta: «Veu del qui clama en lo desèrt; preparau el camí del Señor; adressau els seus caminoy; tota vall s' omplirá y tota montaña y pujol s' arrasarán; y lo torsut será adressat; y els camins aspres romandrán aplanats; y tota carn veurá la salut del Señor.»

II

S' acostava el día en que Cristo Jesús, dexant sa soledat de Nazareth, sortiria á llum per enseñar á tothom sa lley divina; y Sant Juan qui desde s' infancia havia viscut retirat dins el desèrt, mantenguentsé de verdures, mèl y llagostetes, á les hores tendria una trentena d' anys, conegué la voluntat de Deu, y se dirigí á ses vores del riu Jordá; predicant als pobles que s' apareyassin per rebre al vertader Messias, diguentlos:

Ompliu tota vall, axò es: qui té l'ànima buyda de mèrits, que l' umpla de virtuts.

Arrasau montañes, axò es: els qui están engrehits y y els orgullosos, que reconegan sa propia nulidat y que s' humillin.

Adressau lo torsut, axò es: qui obra de mala fè y engaña al pròxim, que se convertesca y sia homo de bé.

Suavisau tot lo aspre, axò es: qui sia dur de còr y propens á l' ira, que s' ablanesca y s' amansi.

Y d' aquest modo, *tota cara veurá la salut de Deu*, axò es: tots els homs convertits y de bona voluntat gosarán de la pau y de la salut que el Fíll de Deu portará á n' el mon, bén aviat.

III

Ben volguts lectors catòlics: ¿Voleu passar unes santes y alegres Festes?..... Idò preparau el camí del Señor, desde la vostra intel·ligència fins dins el vostro còr.

¿De quina manera? Ascoltant la ven de l' Iglesia que, per boca dels seus Ministres clama sempre seguit com aquella veu que sortí del desèrt y arribá á conmourre tots els pobles.

¡Fora desavenències, males voluntats, òdis, bregues, plets ni questions!

¡Oli de tranquilidat y bàlsam de calma demunt ses ones avalotades que ses baxes passions axecan dins la mar de sa nostra consciència!

¡Resignació cristiana y sacrifici humil, tots los que patim qualche desgràcia, ó som víctimes de l' enemistat mundana!

Y, amb una paraula: Fè molt viva en vés de Deu; Esperansa arrelada en benefici de noltros meteixos; Caridat ardenta p' els próxims, si volem celebrar dignament lo sant aniversari de la venguda del únich Pacificador y Redemptor del mon.

Tant sols practicant feèlment dites virtuts la nostra ànima experimentarà l' alegria dels àngels anunciadors del naxement del Miñó Jesus, quant arremolinats á milenars ó fent escampadissa entre les daurades boyres envelavan la nit sobre la Cova de Betlèm, cantant d' un vent á l' altre: *¡Gloria á Deu en les altures y pau als homs de bona voluntat, demunt, la tèrra!*

FRA. ANSÉLM.

LO MINYO

(Cansó popular)

Sant Jusép s' axeca al auba,
Al auba del dematí,
Y fa una flamadeta
De brotets de romaní.

Quant la té ben enceseta
Hi posa lo calderó,
Hi posa sucre y canyella
Per enconar lo Minyó.

Lo Minyó no vol callar
Ni dins bres ni en cadira,
Sino que vol reposar
En los brassos de Maria.

PATRÓ DE LA SETMANA

Dia 21.—Sant Tomàs apostol. Fou un dels dotze deixebles de Cristó. La nit de la Cena, cuant los digué voltros sabeu ahont vaig y quin es el camí; Sant Tomàs respongué: Señor no hu sabem; y ¿com afinarèm el camí que hey conduceix? Y Jesus replicá: «*Jo som el camí, la veritat y la vida; ningú anirá á mon Pare, sinó es per mi.*»

Mort Cristó Jesus, y llavors ressucitat, Sant Tomàs no volgué creure al sens companys que li asseguraven haverlo vist; y èll los deya: mentres jo no posi els meus dits dins els forats de ses mans enclavades, y sa meua ma dins la llaga del seu costat, no vos creuré.»

Pero, vuit dies después, estant reunits els metexos apostols, portes tancades, Jesus aparegué enmitx d'ells diguentlos: «*la pau sia en voltros*» y totdana digué á Sant Tomàs: «*posa tos dits y tes mans dins ses meues llagues, y no sies més incrèdul, sinó feèl.*» Y Sant Tomàs, per tota confessió y mostra de son convenciment, exclamá: ¡*Mon Señor y mon Deu!*

Aquell dupte dissipat, serví més que el testimoni dels altres apostols per provar la veritat de la resurrecció de Cristó

Sant Tomàs, se dirigí de cap al Orient á escampar la llevó de l' Evangeli, y morí martirisat.

Contayen ses *padrines* als nostros pares, que, per arribar al cèl, els pecadors han de passar per demut ses dents de la sèrra de Sant Tomàs, havent observat lo seu dejuni y carregats amb lo feix dels seus pecats.

Regularment lo representan amb un escayre en ses mans, (talvegadn com emblema de *comprovació*) y per axò el llinatge mallorquí *Tomàs* mostra en son escut un escayre, que es el meteix que se veu á Lluch, per emblema y recort de son fundador.

A Palma se celebra festa popular amb una fira de porcelles y aviram fora sa porta de Sant Antoni.

LO NAXEMENT DE JESÚS

Cada any quant los camps se gelan
Que no brota ni una flor,
Vé á la terra 'l Bon Jesús,
Que n' es la flor de l' amor.

Ay, Jesuset,
N' haveu fet molt llarch viatge,
Tan petitet.

¿Ahónt anirá tan gran hoste?
Ahónt posará tan gran Rey?
¿Quin trono tendrá á la terra
El qui devalla del Cèl?

Ay, Jesuset, etc.

¿Quin palau li dará còbro
Al Messías sospirat
Si envejós lo Rey Heródes
Ahónt lo trob, lo matará?

Ay, Jesuset, etc.

Ha volgut sos pares pobres
De la raça de David
Per exalçar la pobresa
Y donar exemple als richs.

Ay, Jesuset, etc.

Ells s' en van cercant posada
Y ningú 'ls ne vol donar,
¿Qué farà la pobre Verge?
Son Fillet, ahónt naxerá?

Ay, Jesuset, etc.

A Jusep li diu María:
Anem, que 'l dia ja 's pon,
Anem á n' aquell estable
Que sembla que Deu ho vol.

Ay, Jesuset, etc.

Allá hi ha una menjadora,
De palla ab quatre brinets,
Que del Fill de l' Etern Pare,
Del Redemptor será 'l bres.

Ay, Jesuset, etc.

Un bouet y una muleta
Escaufan ab llur alè
Lo sant minyonet que plora
Y está tremolant de fret.

Ay, Jessset, etc.

Al punt dintre l' establia
Baxa la gloria dels Cèls,
Y 's tornan les terrenyines
De randes hermosos vels.

Ay, Jesuset, etc.

María s' ha agonollada
Devant son Fill y Senyor,
Y la vara de Jusep
Ha florit de lo millor.

Ay, Jesuset, etc.

Los pastors música senten
Y no saben d' hont los surt,
Mas los Angels los ho diahen
Y á adorar van á Jesús,

Ay, Jesuset, etc.

A portar als Reys la nova
Corre un estèl tot rioler,
Brilla que mes brillarás
Los guía cap á Betlèm

Ay, Jesuset, etc.

Dins de la cova 's confon
Ab la purpra l' humil drap,
Y com l' or, l' encens y mirra
La més pobre oferta val.

Ay, Jesuset, etc.

Y 'ls pastors als pobres cridan,
Y los Reys cridan als Reys
A adorar per tots los segles
Jesús, María y Jusep.

Ay, Jesuset,

N' haveu fet molt llarch viatge,
Tan petitet.

VICTORIA PEÑA DE AMER.

UNA XIPLADURA

(*Retaulo de males costums*)

En Felip y na Paula duhen vint anys de matrimoni y may entr' ells hey hagut un *quedi*.

A vegadas es pa ha curtetjat; però per axò ninguns han fet mala cara. A voltes els infants, perque es padás no bastava, han duhit es vestit amb sercidures, pèus sense *guants* y y es cap sense *funda*; però, no obstant es fret no los feya tremolá, ni sa gana los feya fam.

Ca 'n Felip era s' enveja de tot-hom; perque era un

niuhet de felicidad. Resignats tots ab lo que Deu los enviava, no añoraven essê més de lo qu' eren, habitaven un casutxo humit, ombrivol y sense ventilació: mal sá baix des punt de vista de s' *higiene*; però per ells allò era un palau. Aquell *fotumbo* tenia una ventatja, baix des punt de vista moral: estava rodetjat de bons vehinats.

Ets infants anaven tornantse atlots y ets atlots bergantells. En Felip y na Paula resolgueren mudarse de casa, perque lo qu' es dins aquella botigueta ja no hi cabien ni drets ni ajaguts.

Dit y fet: na Paula per un vent y en Felip pe s' altre per fi trobaren un quart pis y allà s' hi enfilaren sense repará en sos *reparos* que s' han de tení en conte quant se tracta de cercá casa.

En aquella escaleta hey havia de tot, y rês cosa bona.

Lo milló era una planxadora que, á ratos perduts, feya ses cartes, y una emblanquinadora que á falta de parroquians, donava gat per llebra, de portal en portalet, ecersint s' ofici de rifadora.

Na Paula, poch artista; y amb sa catseta del bon señy, feu amistat ab aquestes dues *panteres*. Na Pixedis l' angatussá ab ses *cartes*, y á cad' instant hey eren á veure *si li tocaria s' as d' oro*. Na Paula havia tornat tan *bleda* que totes aquestes bruxeries les creya com si fossen *articles de fê*.

Na *Toninòt* á cada moment hey pujava á ca na Paula per á brindarlí un *dèu d' espases* ó un *cuatre de bastos* y, fentli creure qu' aquestes cartes tenen sort, li buidava ses butxaques; y na Paula..... sa quedava sempre amb ses ganes de treure un coll de gallina, una enseimada ó uns roñons de pòrch.

Notá en Felip qu' es pa de día en día, anava mes prim: ses llesques eren de madastra: y que per diná no 'n sortía may de fideus ab patata, de patata amb fideus y... *callemos*, però callava per prudència.

Passaren setmanes y de cada dia la cosa anava pitjò en aquella casa tot era un desgavell: sa fam no deixava dormí á ningú. Mancaven mistos, mancava petróleo, mancava carbó;... y en Felip no deixava un día de jornal.

Un día, tocan á sa porta.

Mestre Felip, es seño m' envía perque paguen es tres mesos de renda de sa casa que li deveu ó que vos n' aneu avuy mateix...

—¡Paula! ¡y á n' aquestes mos trobam! ¡sa renda de tres mesos!

—Digués á n' es seño digué la dona, que tenga un poch de paciència..... per fi..... m' ha tocat s' *as d' oro*... y ja 'stam salvats.

—Es seño no va de bruxeries; lo que vol, son dobles.

—(*Tuch, tap, tap*). *Adelante*.

—Paula, donem es sis de copa;... fieta, estás en dis-sòrt, sa carta que tengueres ahí ha tret sa lliura de *xicolati*.

—¿Y qu' es aquest bugat?.....

—¡Ave María Purissima!... Paula, noltros no podem doná tant á 'spera... ¡de dotze lliures de fideus, n' has pagades tres! y... ja veus, noltros correm en so negoci, y... ¡fieta mena!.....

—Bon día tots plegats.—¿Sería aquí ca na Paula?

—Jesus, quin altre glop... ¡María Santíssima del Carmel!

—A tu te cerch... ¿Creus que teng es forn per un vataquí?... una setmana te duré á nes coll; però.. fa dos mesos llargs que manjau es pa d' es meus infants; no estig perque sa teua xifladura per ses rifadores y per sa loteria de Nadal me dugan á mi á la Misericordia...

—Paula: ¡hajem acabat, arruix bruxotes! exclamá en Felip, desesperat.

—Idò pagau...

—Ja pegaré, y fort... mal llamp (plim plam) (infants que ploran y gent que redola pe s' escala; en Felip aplana ses costelles de sa *costella*;..... ¡Un Tibèri!

Na Paula ben asserronada pren recó, els infants s' emagan devall es llit y en Felip, se passetja de banda á banda de casa.

De cop se sent xep-á-xep pe s' escala y una veu de còrn que des replá des pis d' abaix crida *¿qu' hey es na Paula?* Com ningú contesta s' en puja *xoqui xoqui*, una donassa y quant es en es replá diu:

—Paula ¿me vols doná s' *as de oro*?

El Felip que heu sent surt de botadó y... á sò de *galletes* fá devallá de sis en sis ets ascalóns á la Pixedis.

Tanca de banda-dins, y mentres na Pixedis y na *Toninòt* anaven á fé instancia á n' es municipal, (no 'l trobaren p' en lloch,) en Felip regoneix dos cofres y... casa santa; obr' es cantarano y... ni un fil de roba, ni una medalleta.....

En canvi dins un mocado hey trobá papeletas de sa *Casa d' empeños*.

—Ten... vataquí aquest *as d' oro*... cremel, que es el mal esperit; y demá mateix, altra volta á sa botigueta; val més ballá estrets... qu' ab el dimòni.

—¿Y lo que devem?

—Estalviarém y poch á poch pagerém. ¡Una y òli!

BRAULIO.

ALMANACHS

Primé los deyem *pronostichs* ó *calendaris* perque, á més de nomenar els sants dels dies, señalaven el temps, girants de llunā, etc., etc.

Avuy en día lo manco son els sants, y lo més son els dimònis que se posan en els *almanachs americans*; pues la propaganda immoral es la que més s' usa y s' extén, veim tantíssims cartells y quadèrns plens d' estampes verdoses, amb figures á la fresca y caricatures pornogràfiques.

Y com la major part son de regalo, moltes families de creències y costums catòliques,... los penjan dins ca-seua sens posar esment á sa recepta de pasta cernuda que solen dur escrita derrera cada fuyeta, en forma de *epigrama*, *cansó*, *anècdota*, etc.

¿Cuantes de jovenetes aprenen de malícia y de lo que may haurien de sebrer, per medi d' un almanach americá, ó..... españòl, regalat!

¿Voleu sebrer si una familia catòlica es poch escrupulosa?

Mirauli els almanachs.

LES BONES FESTES

*Amb axó de bones festes
sa veuen coses ferestes.*

Per exemple: un menestral
Que fa feina tot so l' aña
Y á pesar des seu afañ
No pot avansar un real,
Ni li cantau mes torrons
Que set ó vuit infantons
Que cridan moguent renou.
Ja hi anirás
y ses festes li darás
Y t' enviará hont no hi plou.

Suposèm un jugadó
Que remenant ses cartetes
Li han pillat ses pessetes
Y no té ni un *cagadó*,
Y 's passetja més encès
Y vermey qu' un gall inglés
Ab una fam qui 'l roega.
Acostet—hi
y digali:
Bones festes... y t' ofega

Figuret tu un seño
Que noté mes capitals
Que 's sèt que los deim *mortals*,
Ni heu passa de lo milló,
Y espera devés Nadal
Cobrar sa renda ó censal
Y l' amo diu que no pòt.
¡Quines festes
mes ferestes
Sense torró ni endiòt!

Y aquell que creguent guaia
A sa rifa de Madrit
Per espay d' un aña seguit
S' afluxa de berená;
Y pensant en sos millons
Somía possessions
¡J' ha romás ben escaldat!
D' unas festes
com aquestes
Renega tot enfadat.

O un pagès no molt despèrt
Que li estrefi cap á ciutat
Plè de covos carregat
Amb pomes y altre concèrt;
Y quant conta sa marrota
Pensa haver fet bancarrota
Trobant una pessa falsa.
Li dirás:
bones festes, Sen Tomás;
Y ara te pòs que t' encalsa.

Y de noltros no 'n parlam,
Que, sense sñar cap gota,
Tenim qui mos umpl sa bota,
Taula parada trobam
Y no tenim altre empaitx
Més qu' umplirmos es gavaitx,
Dormí, roegá, y beure.....
¡Valgam Deu,
amig meu!
¡Bones festes! me pots creure.

U. E-E.

SA SIBIL-LA (*)

A mitjan sigle XVI, ja se cantava sa *Sibil-la* á La Sèu de Mallorca después de matines, en la nit de Nadal, y abans de comensar l' ofici.

Aquella costum, que fou interrompuda y después restablida, encara s' usa en temps nostro, no sols á la Sèu sinó á moltes iglesies de Mallorca.

Un al-lotet amb ven de tiple, vestit de *Sibil-la*, amb una espasa nua, puja dalt sa trona acompanyat de dos escolanets amb cirials, y alternant amb l' orga canta aquestes cobles.

El jorn del Judici será
per qui no haurá fét servici.

Jesu-Crist Rey universal
Homo y ver Deu eternal,
Del cél vindrá
Per á jutjar
Y á cada hu lo just dará

Gran fòch del cél davallarà;
Mar, fonts y rius, tot cremará;
Los pexos darán grans crits,
Perdent sos naturals delits.

El sol perdrá sa claredat
mostrantse fosch y obscurat;
la lluna no dará claró;
y tot lo mon será tristó.

Als bons dirá: fills meus veniu,
benaventurats, posehiu
el Reyne que us tench aparellat
desde que 'l mon va sér creat.

Y als mals dirá molt agrament:
¡anau malahits á n' el torment!
Anau, anau, al foch etèrn
de lo pregón de lo infèrn.

Humil Verje que haveu parit
Jesus infant, en esta nit:
vullan á vostro Fill pregar
que del Infèrn nos vulla lliberar.

El jorn del Judici será
per qui no haurá fét servici.

Y acabada la cantarella ab s' espasa fá una créu en l' ayre, tallant (á qualque iglesia de la pagesia) el fil de néules, que la gent esburbada replega á ferra-pilla.

Es de suposar que, fentho á lo grotesch, aña en rera amb ses neules hey devia haver qualque coca bamba; pués una cansó diu:

Sibil-la, guarda sa coca,
que no 't cayga de ses mans,
que baix hey ha uns escolans
que badan un pam de boca.

La veritat es que aquesta costum tradicional á Mallorca, dona saborino á ses Matines, y l' extrañesa de les idéas y el tò amb á que se cantan, l' alegre aparició del Redemptor y lo terrorífich del Judici final, produexen en los qui atentament ascoltan, y sobre tot en los infants, cèrtes impressions graves y solemnes que no s' esborran en tota la vida.

(*) Recomanám aquesta cantarella que hem reproduhida de memòria) als *folk-lo-ristes* balears.